

(4) N 30 Ārlavas baznīcas lietas ar pielikumu

Augstdzimušais kungs, augsti godātais prezidenta kungs

Jūsu ekselencei ar šo pakalpot mums jābūt jo vairāk pieklājīgiem, jo ne vien Augstās karaliskās Zemes tiesas, Aizputē, š.g. 19. augustā .. Ārlavas ķirspēles patroniem, kā arī ar ienākošo uzaicinošo rakstu no š. g. 3. un 4. oktobra darīts zināms,.. ka ķirspēles patroni (*Compatroni*), kas pirms tam baznīcas celtniecībai katrs pa 80 valsts dālderiem no zemes naudas devuši.. ,palikuši parādā mācītāja kungam .. un prasība par to, ka visiem patroniem pavisam nodzīvotā pastorāta ēka jāsaved dzīvojamā kārtībā, kā arī jāievēl baznīcas priekšnieks .. palikusi bez ievēribas, vienīgi fon Firksa kungs, ķīlas turētājs Ārlavā, pielicis .. 40 valsts dālderus un papildinājis baznīcas lādi,.. pārējie turpretim nav nedz pielikuši atlikušo naudu celtniecībai, nedz arī devuši saskaņā ar 1728.g. baznīcas vizitāciju mācītājam noteiktās nodevas, nav arī nākuši kopā ar apkārtrakstiem divreiz sakarā ar mācītāja muižas celtniecību izziņotās sanāksmēs,.. tā ka neesam varējuši pieņemt nekādu lēmumu,.. un tā kā baznīca atrodas tik nožēlojamā un pussagruvušā stāvoklī, ka tā nekavējoties jāsaved kārtībā, pirms mācītājs, kas ar vislielāko sarūgtinājumu un veselības kaitējumu spiests dzīvot sabrukušajā mācītājmājā,.. aiziet postā, jo lietus caur jumtu kaitē griestu velvēm. Šī nevienlīdzība tagad būtu jānovērš tā, ka visi ievērotu, kas viņiem kā šī Piltenes apriņķa jurisdikcijā kopš 1622. gada esošās Ārlavas baznīcas patroniem (*Compatroni*) saskaņā ar pieņemto vienošanos uzlikts par pienākumu, vismaz mēs šajā vietā domājam, ka, līdzīgi visiem, Ārlavas ķirspēlē atrodošajiem iedzīvotājiem ir arī šai ķirspēlei piederoši.. un visiem un ikvienam, kas pieder Ārlavas baznīcas draudzei, ir jādod nodevas, kā arī jā rūpējas par baznīcas celšanu un uzlabošanu. Neskatoties uz to, Sasmakas un *Suntzen* muižu īpašnieki, pie kuriem pieskaitāms arī *Limbuschen*.. (6) kā arī *Sillen*, lai arī vienmēr piederējuši Ārlavas ķirspēlei un atradušies tās robežās, bet izlikušies, ka nav Ārlavas baznīcai piederīgi, bet gan Sasmakas baznīcai, tāpēc nedz Ārlavas mācītājam, nedz arī baznīcai nav devuši nepieciešamo nodevu, ar ko varētu segt baznīcas celšanai un remontam nepieciešamos izdevumus... notikusi pretlikumīga atdalīšanās un jaunas draudzes veidošana .. [...] Ja nu tomēr notiktu minēto muižu/īpašumu atdalīšanās, tad tiem būtu jāatrodas un jāpieder Ārlavas baznīcai, jo tā ir vecāka par Sasmakas baznīcu un pēdējā varētu tikt uzskatīta par Ārlavas baznīcas filiāli vai daļu. Respektējot galveno šīs ķirspēles baznīcu, visiem, kas šeit piederētu citai draudzei, tāpat būtu jādod nodeva galvenajai baznīcai, jo Sasmakas baznīca celta Kurzemes un Zemgales hercogistē, pēc kuras likumiem, tāpat kā pēc Kurzemes ordeņa likumiem tai jāorientējas pēc tam, kad Piltenes apgabals pievienots Kurzemei.

Piltenes Statūti: 1. § 3. Saskaņā ar šo *Suntzen* un Sasmakas, kā arī *Sillen* iedzīvotājiem, pirms uzcelta Sasmakas baznīca, pieder Ārlavas baznīcai, kur tiem ir soli un kapu vietas.

No: Baznīcas vizitācija 1623. un 1629. gadā Saskaņā ar *Sacra* pārbaudīti visi juridiskie (kom)patroni par to, ka viņiem, tāpat kā agrāk, pieder soli baznīcā un kapu vietas, tā ka viņi nav no šīs baznīcas atskaitīti.

No: Baznīcas vizitācija 1728. gadā Baznīca un mācītājmājā atrodas labā stāvoklī un visi iedzīvotājiem juridiski piesaistīti baznīcai.

[...] (7) *Carpz. Lib. 2.* Baznīcu jurisdikcija, 344. punkts

Tad notiktu tā, ka tiek ieviests pretējais : .. ja Ārlavas ķirspēles muižas, kas tai jau no seniem laikiem piederējušas, it sevišķi - *Sillen*, kā tas redzams arī no Ārlavas baznīcas grāmatas, ko rakstījis toreizējais baznīcas priekšnieks, netaisnīgs, Nogales īpašuma dzimtkungs Fridrihs fon Brunnaus , tad iepriekšējās Ārlavas baznīcas celšanai 1665. gadā viņš devis baļķus ...

Un apstiprināts, ka arī kādreizējais *Sunzen* un Sasmakas, kā arī *Sillen* dzimtkungs fon Vīgants bijis piederīgs Ārlavas baznīcai, tātad nav nekā tāda, kas varētu runāt pret to, ka Sasmakas baznīca piederīga Ārlavai...

[...] (9) ..no baznīcas vizitācijas ziņojuma, kas visiem (kom)patroniem tiks darīts zināms, izriet, ka augstdzimušie vizitatori pieņēmuši 1623. un 1629. gadā veikto vizitāciju spriedumu kā normu par to, ka Sasmaka, *Suntzen* un *Sillen* pieder Ārlavas baznīcai, tā ka viņi (kompatroni) nevar veidot atsevišķu ķirspēli un ka ir jārēķinās ar Ārlavas baznīcas prasījumiem... Saskaņā ar 1728.g. vizitāciju Ārlavas baznīcai jāpiegādā grūstošajai mācītājmājai baļķi un *Suntzen* un *Sillen* kompatroniem tas jādara tāpat, kā citiem.. un jādod gan Ārlavas, gan Sasmakas mācītājiem viņiem pienākošais... Viņi nevar piederēt Sasmakas baznīcai, ja neko nav devuši Ārlavas baznīcai [...]

(10) .. [atdalīšanās no Ārlavas baznīcas] būtu ne vien pretēja baznīcas jurisdikcijai, bet arī citiem kā piemērs darīt tāpat, - atdalīties vai būvēt privātas baznīcas pie esošās ķirspēles baznīcas, bet šādu nekārtību nedrīkst pieļaut... Visi šie, kā arī juridiski paredzētie iemesli.. mudina mūs Ārlavas ķirspēles lietu virzīt tālāk, ja vien neradītos kādi sarežģījumi un spītības dēļ netiktu iesniegta apelācijas sūdzība Polijai, kas iesaistītu mūs bezgalīgā tiesas procesā, jo Piltenes apriņķis kā īpašs atrodas bīstamā situācijā un tādējādi visa lieta tiktu sarežģīta, nemaz nerunājot par to, ka Ārlavas baznīca ir nonākusi pilnīgā trūkumā un grūti iedomāties, kur varētu ņemt tiesas izdevumiem nepieciešamos līdzekļus, jo mēs paši neesam spējīgi tos sagādāt [...] Pat, ja baznīcas būvei nepieciešamo naudu ievāktu,... ņemot vērā *Suntzen* un Sasmakas muižas, kur nav skaidrs, cik katra no tām devusi.. un nav arī skaidrs, cik katrai no tām jādod.

(11) Bez tam secināts, ka pārējā celtniecībai nepieciešamā nauda un nodeva mācītājam, labība un citas nodevas, jāsavāc kopā, bet paredzamā summa tik un tā nebūs pietiekama..

Tāpat mums jāapliecina, ka pēc šo lēmumu izpildīšanas vai arī, ja izpildīšana nesekotu, šī lieta jāapspriež vēlreizējā baznīcas vizitācijā, kam tad būtu jāsavēd kārtībā viss, kas saistīts ar Ārlavas baznīcu ..[...] Ārlavas mācītājmuižā 1746. gada 9. decembrī

(13) Mēs, zemāk parakstījušies Ārlavas ķirspēles muižnieki (*ErbEingesessene*) uzņemamies un no labas sirds un brīvas gribas .. no nākamā gada un vēl piecus gadus uz priekšu .. jaunas baznīcas uzcelšanai dot 20 valsts dālderus naudā, 5 1/3 maisu akmeņu, 2500 ķieģeļus, 7 1/2 lāstus kaļķa, 15 lāstus grants, 200 jumta dakstiņus, 4 .. dzelzs, kā arī šoku (=60 gab.) dēļu - katru 10 collas platu un 2 collas biezu, 5 pēdas garu; 5 baļķus - katru 6 pēdas garu, 6 collas biezu tievajā galā, bet pēdējā, piektajā gadā - no katra arkla (*Hacke*) 3 baļķus - katru 8 1/2 pēdas garu, 12 collas platu tievajā galā un pie kam tā, ka naudu katru gadu Jānos Jelgavā / Mītau, bet materiālus -janvāra mēnesī nodosim šeit, Ārlavas mācītājmuižā, izņemot pēdējo, piekto gadu, kad naudai jābūt Jelgavā jau uz Ziemassvētkiem.

Lai gan mēs šo visu apņemamies no brīvas gribas, tomēr vēlamies visi kopā bez izņēmuma, lai gadījumā, ja pretēji mūsu cerībām un nodomiem, starp mums atrastos kāds, kas izvairītos no šīs mūsu kopīgās gribas un dāvanas, tad lai viņš tiktu piespiests ar visiem tiesiski iespējamiem līdzekļiem un, neskatoties uz aizbildināšanos gan kopumā, gan par atsevišķiem punktiem, no viņa ņemtu pienākošos tiesu. Lai nākamībā šai svētīgajai, Dieva godam un īstam ķirspēles labumam domātajai baznīcas celšanai nekas nestātos ceļā un nekādi neparedzēti šķēršļi to netraucētu, visi ķirspēles muižkungi jau vienojušies par nākamās baznīcas celtniecības būvunga ievēlēšanu; par to vienprātīgi ievēlēti Viņa Ekselence, augstdzimušais kungs Oto Ulrihs Ēvalds fon der Osten, saukts *Zakens* (*Otto Ulrich*

Ewaldt von der Osten, gen. Sacken), Ķeizariskais Piltenes apriņķa landrāts, *Popewahlschen* dzimtkungs, kā arī Viņa augstlabdzimtība, kungs Karls Frīdrihs Aleksandrs fon Holtejs (*Cari Friedrich Alexander von Holtey*), *Puhnieschen* muižas dzimtkungs; viņi abi.. izpelnījušies visu ķirspēles dzimtskungu uzticību un pārņem šīs pūles;.. par visas ķirspēles vēlmēm atbilstošo uzņēmību viņi izpelnās pateicību no visas ķirspēles. (14) Lielākai noteiktībai mēs visi šo konvenciju esam pašrocīgi parakstījuši un apzīmogojuši.. Ārlava, baznīcas vizitācijas vietā un laikā, 1777. gada 15. oktobrī

Karls Frīdrihs Aleksandrs fon Holtejs, Mans paraksts un zīmogs

Jozefs fon Vitens kā pilnvarotais no *Essern Joseph von Witten*

Ernsts Frīdrihs Zass kā mana tēva Georga Zasa pilnvarotais *Ernst Friedrich Sass.... George Sass*

Cuncens (*Zunzen*) un Limbušens (*Limbuschen*) pievienojas šim līgumam, bet ar iebildi, ka, ja gadījumā nākošajā landtāgā tas tiktu mainīts, tad viņu paraksts viņiem un viņu tiesībām nekādā gadījumā nav saistošs.

Hermanis Ulrihs fon Blombergs (*Hermann Ulrich von Blomberg*)

Šim pievienojas Jozefs Witens

Karls Ernsts Ādams fon Lēbels, baznīcas priekšnieks (*Cari Ernst Adam von Loebell*)

Oto Ulrihs Ēvalds fon Zakens *Otto Ulrich Ewald von Sacken*

Magnuss Ernsts Firks *Magnus Ernst Fircks*

Karls Firks

Georgs Frīdrihs fon Bokums

George Friedrich von Alten? Bockum.. arī pilnvarots no Saslaucken

Ārlavas ķirspēles baznīcas vizitācija 1777. gada 18. oktobrī

(16)

Svētās Trīsvienības vārdā

Akts. Ārlavas mācītājmuižā, 1777. gada 12. oktobrī

Saskaņā ar nolasīto mandātu augstā Zemestiesā norīkojusi Piltenes apriņķi vispārējai (ģenerālajai) baznīcas vizitācijai Ārlavas ķirspēlē sekojošus tiesnešus/izpildītājus: Viņa Ekselence, landrāts Ostens, saukts Zakens kā priekšsēdētāju un augstdzimušo kungu fon Haudringu par baznīcas vizitatoru, kā arī augsti godāto mācītāju Bitneru (*Buettner*) no Slokas kā superintendanta kunga pilnvaroto (lai tiesiski attaisnotu superintendanta kunga prombūtni) un par piesēdētāju mācītāju Mitelpfortu (*Mittelpfort*) no *Neuhaulēn*. Pēc noklausīta sprediķa visi devušies uz mācītāja dzīvokli un pēc maltītes parastajā kārtībā izvēlējuši amatus; pēc tam sesija pārceļta uz rīt no rīta deviņiem.

Akts, 1777. gada 13. oktobrī. Priekšpusdiena

Pēc nolasītā pateicības raksta no Lēbela (Loebell) kunga kā Magnusa Ernsta fon Firksa, Kūrsaksijas kamerjunkura un Nogales muižu īpašnieka(?), pilnvarotā.. Lēbela kungs kā baznīcas priekšnieks lika vizitatoriem priekšā baznīcas rēķinu grāmatu un baznīcas lādē esošos rakstus un dokumentus pārbaudei un apcerei. Attiecībā uz baznīcas [finansu] rēķiniem pēc rūpīgas pārbaudes atzīts, ka tie vesti pareizi; obligācijas summa ir četri simti sešdesmit seši un divas trešdaļas Alberta valsts dālderu un vēl divdesmit septiņi dālderī, divi florīni, četri un trīs ceturtdaļas zekseru, tātad kopumā četri simti deviņdesmit trīs dālderī, divi florīni un četri trīs ceturtdaļas zekseru, kas pilnībā atbilst ienākumu un izdevumu rēķiniem. Pēc tam augstdzimušais Manteifels - Sēģe kungs (Mannteufel, gen. Szoēģe), Ezeres (esserschen) muižu īpašnieks, stādīja priekšā Firksa kunga no Ārlavas pilnvaru par to, ka Manteifels šodien pārstāv Firksa intereses un darījumus, cik tas būtu nepieciešams.

Pēcpusdiena

Pēc tam, kad bija uzrādījis baznīcas lādē esošo naudu: 27 valsts dālderus, 4 3/4 zekserus, t.i., 20 Alberta valsts dālderus un 7 valsts dālderus, 2 florīnus, 4 3/4 zekserus sīkā naudā, tas tika pilnībā apstiprināts. Tūlīt tika atlaists Nogales (Nogallen) baznīcas priekšnieks un domāts par jauna baznīcas priekšnieka ievēlēšanu Ārlavā, par to lūgts būt [kāds no] *Pobuschen* muižas uz trim sekojošiem gadiem. Pārējā pēcpusdienas laikā tika apsekota baznīca un tās stāvoklis atzīts par ārkārtīgi nožēlojamu, kā arī tika sastādīts baznīcas inventāra saraksts un sagatavoti uz baznīcas lādi attiecīgie dokumenti. Tad sesiju pārtrauca līdz deviņiem rīt no rīta.

Akts. 1777. gada 14. oktobrī.

Priekšpusdiena

vispirms tika celtas priekšā trīs pilnvaras, pirmā - no Manteifela-Šēģes, Ezeres muižu īpašnieka, kamerkungam Vitenam no *Sillen*, otrā - Georga fon Zasa, Sasmakas dzimtskunga pilnvara, ko viņš izsniedzis savam dēlam, trešā - no fon Holteja, Pūnes dzimtskunga, kas izsniegta Bokuma kungam no *Alten*.

Pēc tam tika uzstādīts jautājums no vizitācijas komisijas visiem Ārlavas ķirspēles pārstāvjiem: kā kungi iedomājas baznīcas celtniecību, ņemot vērā tās pussagruvušo stāvokli.

Uz to atbildēja fon Lebela kungs kā baznīcas priekšnieks: viņaprāt atbildība par šo nopietno, smago lietu vispirms jāsadala uz Sasmakas, *Zunzen* un *Sillen* muižām.

Lēmums

Augšminētais baznīcas priekšnieks Lebela kungs papildināja jau teikto ar vēl dažiem apsvērumiem, un sakarā

ar lielajām grūtībām lieta tiek novirzīta uz Sasmakas, *Zunzen* un *Sillen* muižām.

Tālāk Ernsts Fndrihs fons Zass sava tēva kunga vārda no Sasmakas muižas atbildēja attiecībā uz ķirspēles vēlmēm.

Pēc tam *Zunzen* un *Limbuschen* dzimtkungs Blomberga kungs iesniedza savus apsvērumus rakstiskā veidā.

Zasa kungs lūdza pēc minēto Blomberga kunga apsvērumu nolasišanas atcelt lēmuma pieņemšanu uz rītdienas īta sesiju, kas arī tika pieņemts.

Pēc tam atnāca fon Vitena kungs no *Sillen* un lūdza ieprotokolēt viņa lasīto aizstāvības-noraidījuma rakstu, kas arī tika daiīts. Pēc tam sesija pēc diviem pēcpusdienā tika slēgta.

(18) Akts. Pēcpusdiena

Attiecībā uz pastorāta celtniecību Ārlavas ķirspēlē nolemts sekojošais:

1. Ārlavas un Nogales muiža ceļ un uztur kārtībā mācītājmājas/pastorāta dzīvokli.
2. Visi Ezeres (Essern) īpašumi: *Essern, Tingern, ??Siwkasten, Lieben, Lubben, Iwen, Rudden et Muhalpen* ceļ un uztur kārtībā *Faland*, divus zirgu staļļus un vāgūzi.
3. *Puhnien* un *Popperwahlen* jāuzceļ un jāuztur kārtībā rija.
4. Sasmaka un *Zunzen* jāceļ un jāuztur kārtībā klēts.
5. *Pobuschen, Popraggen, Seslaucken, Pecken, Sillen et Berghoff*.. visi ceļ un uztur kārtībā ērberģi. Visu augšminēto būvju celtniecībā muižas piedalās atkarībā no arklu (*Hacken*) skaita. Celtniecībai jānotiek saskaņā ar norādītajiem mēriem.

Šīs sesijas laikā atnāca Zasa kungs no Sasmakas un lūdza atlikt lēmuma pieņemšanu Līdz piektdienas priekšpusdienai.

Lēmums

Uz neatlaidīgu Zasa kunga lūgumu lēmuma pieņemšana atlikta uz vēlāku laiku. Pārējais pēcpusdienas laiks tika pavadīts, apskatot pastorāta ēku un inventāru un patīkamās sarunās apspriežot priekšlikumus, kā visvieglāk uzcelt iecerēto mūra baznīcu.

Akts. 1777. gada 15. oktobris. Priekšpusdiena

Fon Firksa kungs no Ārlavas stādīja priekšā pilnvaru ..

Pēc tam tika pārbaudīti baznīcas lādē esošie dokumenti un runāts par *Zunzen* un īpašumu prasību, kas izteikta iepriekšējā dienā. Nolemts, ka minētajām muižām ir pienākums veikt tām paredzētos darbus.

Pēcpusdiena

Sesija tika veltīta tam, lai inventarizētu pastorāta/ mācītājmājas inventāru.

Akts. 1777. gada 16. oktobris. Priekšpusdiena

Šajā sesijā tika pieņemts lēmums attiecībā uz *Sillen* muižu.

Pēcpusdiena

Vispirms fon Holteja kungs, dzimtkungs *Puhnien* muižā, nolasiĶa Ārlavas muiĶkunga fon Firksa pilnvaru ...

Pēc tam tika pabeigta mācītājmājas inventāra uzskaitē ar tai piederošajiem zemniekiem..

Akts. 1777. gada 17. oktobrī. Priekšpusdiena

Popraga dzimtskungs fon *Alten-Bockum* izteica piezīmi attiecībā uz Ārlavas ķirspēli, kas tika apspriesta, bet lēmuma pieņemšana atlikta uz pēcpusdienas sesiju.

Pēc tam mācītāja kungam tika jautāts par to, vai baznīcai piedengie maksā viņam pienākošās nodevas.

Mācītāja kungs atbildēja, ka, izņemot *Sillen*, kas neko nav devusi kopš 1773. gada, viņš no visām citām muižām ir saņēmis sev pienākošo un apmierināts.

Attiecībā uz nodevu lielumu radušās neskaidrības *Salmen-draudzē*, tāpēc baznīcas priekšniekam uzlikts šīs neskaidrības novērst.

Fon Vitena kungs kā Manteifeļa kunga pilnvarotais lūdza pierakstīt, ka Manteifeļa-Šēges kungs jau sūdzējies pret mācītāju un atgādina, ka neskaidrības robežu jautājumā starp *Essem* un mācītājmuižu pēc iespējas drīz vajadzētu noskaidrot. Pēc tam tika uzdoti jautājumi visai ķirspēlei par to, vai visi ar mācītāja kungu ir apmierināti attiecībā uz viņa amata veikšanu, vai nevienam nebūtu nekas iebilstams.

Uz to visa draudze atbildēja ar „nē” un apgalvoja, ka ar mācītāja kungu esot pilnīgi mierā. Tika vienīgi atgādināts, ka tālāk atrodošās mājās dzīvojošie gribot, lai vācu dievkalpojums sāktos nedaudz agrāk. Uz to mācītāja kungs atbildēja pozitīvi un apsolīja iekārtot nevācu dievkalpojumu pēc iespējas tā, ka vācu dievkalpojums vasarā sāktos vienpadsmitos, bet ziemā - divpadsmitos.

(21) Uz superintendanta kunga pilnvarotā, mācītāja Bitnera no Slokas jautājumu, tika izteikts priekšlikums ievest šeit, Ārlavas ķirspēlē, vecās Rīgas dziesmu grāmatas vietā jauno, mācītāja Neandera dziesmu grāmatu, kam arī piekrita visa draudze un mācītājs .. un daži ķirspēles kungi apsolīja sagādāt un dāvināt vācu draudzes lietošanai šīs jaunās dziesmu grāmatas. Tie bija: 1. landrats Osten-Zakena kungs, kas solīja sagādāt 4 eksemplārus un 2. Fon Holteja kungs, *Punien* dzimtskungs, kas solīja 8 eksemplārus.

Pēc tam fon Holteja kungs nolasīja pilnvaru no fon Zasa kunga, kurā viņš lūdz atvainot par to, ka nevarējis ierasties stipru galvassāpju un sliktas pašsajūtas dēļ; viņš ieradīšoties pēcpusdienā.

Akts. Pēcpudiena

Trīs muižu - Nogales, Ārlavas un *Pobuschen* pārstāvji paziņoja, ka viņiem nav kas iebilstams pret fon Alten-Bokuma kunga iesniegto rakstu un ka visa lieta jāsadala starp trim muižām: Sasmakas, *Zunzen et Sillen* un jānodod tiesneša izlemšanai. ...

Tika pieņemti sekojoši lēmumi.

Lēmums

Tā kā fon Alten-Bokuma kunga lieta nav piederīga baznīcas kompetencei, tad tā atlikta. Pēc tam nolasīti sekojošie spriedumi.

Spriedums

Fon Blomberga kungs, *Zunzen et Limbuschen* dzimtskungs norāda, ka Sasmaka maksājusi gada nodevu arī par *Zunzen* un Sasmakas un *Sillen* dzimtskungam fon Zsamam pret to nav bijis nekas iebilstams. Tomēr attiecībā uz baznīcas būvi (22) Sasmaka nevar uzņemties *Zunzen* pienākumus, jo *Zunzen* gan ar pilnvaru, gan ar parakstiem apstiprina, ka dos zināmus līdzekļus mācītājmājas celtniecībai. Baznīcas vizitācijā līdz ar to atzīst: *Zunzen et Limbuschen*, līdzīgi citām ķirspēles muižām, jādod baznīcas un mācītājmājas celtniecībai nodeva.

Spriedums

Tā kā vizitācijas laikā Ārlavas ķirspēlē noskaidrojies, ka šajā ķirspēlē atrodošā *Sillen* muiža, līdzīgi citām un

saskaņā ar 1623. gada baznīcas vizitāciju devusi baznīcas būvei, kā arī sakarā ar to, ka *Sillen* šoreiz iebilst pret nodevu, bet 1623. gada vizitācijā rakstīts: „*No Sillen un Treidena kungs no Popenvahlen, baznīcas būvei piešķirti 20 florīni un 20 baļķi.*” Bez tam *Sillen* devusi 6 pūrus .. dažādu graudu, 6 šiliņus no katra zemnieka un no muižas dots attiecīgs daudzums linu. Tāpat rakstīts, ka [kapteinis] fon Grothuss no *Sillen*, Hermanis Treidens no *Popenvahlen* un Aleksandrs Šēge (*Szoerge*) no *Tingern* palīdzējuši šajā (1623.g.) ziemā baznīcai un piegādājuši 40 baļķus, katru 4 1/2 asis garu, kā arī 600 (jumta) lubiņas. 1629. gada baznīcas vizitācijā rakstīts: *Sillen* muiža piegādājusi vienu pūru miežu. Tālāk - Putkammera kungs no *Sillen* un Treidena kungs dod 16 asis garus baļķus katrs...

1728. gada vizitācijā arī skaidri izlasāms, ka jau no seniem laikiem katra Ārlavas ķirspēlei piederošā muiža devusi mācītājam zināmu nodevu. Tā, 1623. gada vizitācijā izlasāms: no *Sillen* muižas piegādāti 6 pūri dažādas labības graudu, 6 šiliņi no katra zemnieka mājas un attiecīga nodeva linu. Kas attiecas uz priekšdziedātāja algu, tad 1623. gada vizitācijā par to teikts: nolemts, ka viņa alga nāks no *Sillen* muižas nodevas. Jaunākos laikos *Sillen* piegādājusi arī graudus Ārlavai, kā to pierāda mācītājs Stobe un viņa priekštecis.

Šo apsvērumu dēļ baznīcas vizitācijā tiek nolemts, ka *Sillen* muižai ir pienākums ik gadus dot baznīcai nodevu, līdzīgi citām muižām. Pēc šī lēmuma pieņemšanas Blomberga kungs, *Zunzen et lumbuschen* dzimtkungs, piemetina: Šī lēmuma dēļ viņš nu jūtoties ievērojami apgrūtināts ..

Arī fon Vitena kungs no *Sillen* lūdza ieprotokolēt sekojošo: tā kā baznīcas vizitācijai labpaticis pieprasīt *Sillen* nodevas, kas dodamas Ārlavas baznīcai un tā kā tas viņam būšot ļoti apgrūtināts, tad viņš griezīšoties Piltenes zemestiesā ar prasību-lūgumu izšķirt šo lietu.

Lēmums

Baznīcas vizitācijā nolemj šim divām sūdzībām piekāpties.

Akts 1777. gada 18. oktobris. Priekšpusdiena

Apspriests jautājums par to, kādā veida Ārlavas ķirspēle var uzcelt jaunu baznīcu. Ārlavas ķirspēles pārstāvis uz to atbild: tā kā jauna baznīca ir jāuzceļ un uz to spiež nepieciešamība, priekšā nolasīts *Puhnien* dzimtkunga fon Holteja kunga un vairāku citu dzimtkungu parakstīts akts, kurā izklāstīts veids, kā pēc panāktas vienošanās iespējams uzcelt baznīcu. Tūlīt pēc tam ķirspēles pārējie kungi nolasīja otru viņu piedāvāto rakstu baznīcas vizitācijas apspriešanai un izlemšanai.

Lēmums

Tā kā abi rakstiskie sacerējumi attiecas uz būtisko jautājumu par baznīcas celtniecību un abi pilnībā saskan, tad baznīcas vizitācija nolemj tos parakstīt.

(24) Akts. 1777. gada 18. oktobris. Pēcpusdiena

Mācītāja kungam ik gadus pienākas: Saskaņā ar baznīcas vizitācijas lēmumu attiecībā uz rudziem, miežiem un auzām:

1. Ārlavas muiža dod 33 lāstu graudu, 4 markas, linus, vienu Lieldienu šķiņķi (??) un vienu Lieldienu rausi/plāceni
2. Nogales muiža dod 5 lāstus graudu, 5 lāstus miežu, 5 lāstus auzu, 3 markas, linus, vienu Lieldienu šķiņķi, vienu Lieldienu rausi, kā arī par *Rothlingschen* 2 lāstus graudu

3. Sasmaka, *Zunzen et Limbuschen*, par ko devusi Sasmaka, dod 10 lāstus Rudzu, 10 lāstus miežu, 10 lāstus auzu, 3 Lieldienu dālderis, 3 Lieldienu šķiņķus un 3 Lieldienu plāceņus
4. No Pūnes muižas - 9 lāsti graudu: rudzu, miežu un auzu un no katra zemnieka 6 šiliņi, lini, 1 Lieldienu dālderis, 1 Lieldienu šķiņķis, 1 Lieldienu rausis
5. No *Sillen* - 6 lāsti rudzu, miežu un auzu, lini, 1 Lieldienu dālderis, 1 Lieldienu šķiņķis, 1 Lieldienu rausis
6. No *Ungern?* Muižas: 7 lāsti graudu, 6 markas naudas, lini, 1 Lieldienu dālderis, Lieldienu šķiņķis un rausis
7. Zemnieki, kas dzīvo agrākajā Magnus Firkša Ārlavas muižā, jādod 2 lāsti graudu, 6 šiliņi naudas un linus
8. No *Awingen*, agrākā *rankwitz* ciema, kas pieder fon Firkšam no *Waldegahlen* un saukts par *Peecken*, jādod graudi un lini
9. No *Sarkassen* - graudi, 6 šiliņi un attiecīgs daudzums linu, Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis
10. No *Kurben* graudi un 1 valsts dālderis un 2 2/3 zekseri.
11. No *Popperwahlen* - 3 lāsti rudzu, 3 lāsti miežu un 3 lāsti auzu, 2 markas naudas, viens Lieldienu dālderis, šķiņķis, rausis
12. (25) No *Essern* muižas - 4 1/2 lāstu dažādu graudu, 6 šiliņi, lini, Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis
13. *Lieben et Lubben* - 10 lāsti graudu, 3 markas, lini, Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis
14. *Popraggen* - 4 lāsti graudu, 2 markas, lini, Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis
15. *Seslaucken* muiža - 3 lāsti graudu, bet zemnieki dod 1 lāstu graudu, linus, Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis
16. *Pobuschen* - Lieldienu dālderis, šķiņķis un rausis

Priekšdziedātāja uzturēšanai:

1623. gada baznīcas vizitācija, uz ko atsaucas 1728. gada baznīcas vizitācija, paredz:

1. No Nogales - 1 lasts rudzu, 1 lasts miežu
2. No Ārlavas - 4 lasti graudu
3. Sasmaka par sevi un *Zunzen et Limbuschen* - 4 lasti graudu
4. Pūne - 2 lasti graudu
5. *Sillen* - 1 lasts miežu
6. Pope - VS lāsta rudzu, 1 lasts miežu
7. *Tingern* - 1 lasts rudzu
8. Ēlerta kungs no *Sarkasten* - 1 lasts rudzu vai miežu
9. Poprags - 1 lasts rudzu, 14 lāsta miežu
10. Lube - 1 14 lāsta rudzu vai miežu
11. Engelbrehta kungs - 1 lasts rudzu vai miežu
12. *Seslaucken* - 1 lasts miežu

Ķestera uzturēšanai:

Ķesteris saņem, saskaņā ar 1623. un 1728. gada vizitāciju no katras muižas 1/2 lāsta graudu un no baznīcas lādes 5 poju florīnu.

Pēc tam tika aptaujāts priekšdziedātājs un ķesteris par to, vai viņi ik gadus saņem pienākošos nodevu un noskaidrojās, ka priekšdziedātājam palikušas parādā Sasmaka un *Sillen* kopumā 65 lāstu graudu; fon Zasa kungs kā šo muižu dzimtkungs apsolīja, ka parādu nokārtos. Attiecībā uz *Sillen* nodevu fon Zasa kungs lūdza pagaidīt līdz landtāga lēmumam.

Par baznīcas soliem un apbedīšanu

Attiecībā uz soliem un apbedījumiem paliek pie 1728. gada vizitācijas lēmumiem; baznīcas sols, kas reiz piederējis Sasmakai, tiek nodots *Pobuschen*.

Saskaņā ar Ārlavas ķirspēles līgumu ar Dundagu, Ārlavas ķirspēle nākotnē atsakās no jebkādiem prasījumiem pret Dundagu un no prasījumiem Viņa Ekselencei un Augstlabdzimtlībai, Romas reihsgrāfam fon Zaķēnam, Prūsijas virskamerkungam, valsts un kara ministram, Melnā ērgļa ordeņa bruņiniekam, (nelaiķim) Andrē un Aleksandram Ņevskim, Piltenes vecākajam, Dundagas un Bātes dzimtkungam.

Visbeidzot baznīcas vizitācija veic nepieciešamo inventāra uzskaiti un aprakstu.

(27) Ārlavas baznīcas inventārs, kas uzskaitīts baznīcas vizitācija 1777. gada 13. oktobrī

1. Baznīca ir no koka, ar koka balstiem un dzelzs skrūvēm, ar sarkanu jumtu. Visa baznīca un jumts pie tam ir sabrukušā stāvoklī.
2. Mūra altāris, uz kura sega no sarkana auduma; kā arī soliņš (?) ar sarkanu audeklu
3. 2 pāri sudraba altāra svečturu, kā arī 1 pāris misiņa svečturu
4. 2 zvaniņi, abi veci
5. viena samērā laba kancele, uz kuras misiņa svečturis
6. Baznīcas vidū viens kroņlukturis

Labs grēku nožēlotāju krēsls un tam piederīgs ķebļītis vēl labā stāvoklī

8. Aiz altāra kaste, kurā, saskaņā ar 1728. gada inventarizāciju, atrodas līķu sega un mēтели, visi nelietojamā stāvoklī, kā arī tajā atrodas liels sudraba un apzeltīts biķeris un upurtrauks.
 9. Misiņa kristāmtrauks
 10. 2 līķu nestuves, vēl labas
 11. Aiz altāra - kaps, labajā pusē no altāra - divi aizmūrēti kapi, kreisajā - spraišlota un kokā izveidota kapavieta, altāra priekšā - *Sillen* piederīga kapavieta
 12. Baznīcas vidū ir kokā izveidota kapavieta
 13. Koris (balkons) samērā labā stāvoklī
 14. 2 zvani baznīcas kapsētā starp četriem koka stabiem, vēl diezgan labā stāvoklī
 15. Dēļu žogs ap kapsētu, no kuras palikuši vairs tikai daži fragmenti.
- Piezīme: viss, kas ticis uzskaitīts inventārā 1728. gadā un nav uzskaitīts pašlaik, nav saglabājies. Mācītājmājā atrodas:

16. Vidēji liels, apzeltīts sudraba biķeris, kā arī upurtrauks
17. Neliels, apzeltīts slimnieku biķeris ar burtiem; M. G. V. A. B. Anno 1704, kā arī apzeltīts sudraba upurtrauks ar tiem pašiem burtiem..

18. Maza sudraba pudelīte, no iekšpuses apzeltīta, ar burtiem A. D. V. F. Un M. G. V. A. B. Anno 1704, uz vāka uzrakstīts *Ecce hominem* (Skat, kāds cilvēks?)

19. Sudraba ziedojumu trauks

20. Divi vecas sedziņas kausam

(28) Baznīcas lādē atrodošamies raksti un dokumenti

1. 1623. gada 3. oktobra baznīcas vizitācijas oriģināls, sign. L. A.

2. 1629. gada 17. jūlija baznīcas vizitācijas oriģināls, ko pirms vairākiem gadiem mācītājs atradis nelielā kastē kopā ar baznīcas priekšmetiem un mums demonstrējis. Sign. L. B.

3. 1623. gada 3. oktobra baznīcas vizitācijas kopija, sign. L. C.

4. 1629. gada 17. jūlija baznīcas vizitācijas kopija, sign. L. D.

5. Šis baznīcas vizitācijas sagatavotais dokuments par mācītājmāju, sign. L. E.

6. Nelaiķa mācītāja Jūliusa Hartmaņa (*Julius Hartmann*) dokuments par 100 florīniem, datēts: Sasmaka, 1704. gada 14. jūnijā, sign. L. F.

7. Diorīsijs Buholca (*Dionysius Buchholtz*), *Sillen* dzimtskunga dokuments par 71 poļu florīniem, datēts Popē, - iztrūkst.

8. Paka dažādu rakstu un vēstuļu, kas attiecas uz baznīcu, sign. L. G.

9. Pēdējā baznīcas vizitācija 1728. gada 20. jūlijā, sign. L. H. Raksti, kas pienākuši pēc 1728. g. 10. jūlija vizitācijas, sign. L. B. No. II.

10. Ķeizarkās Piltenes apgabaltiesai adresētie iesniegumi no Pūnes, Ezeres (Essern), Popraga, sign. L. J.

11. Iesniegums Piltenes apgabaltiesai pret Sasmakas, *Zunzen et Sillen* muižām, sign. L. K.

12. Apgabaltiesas lēmums par baznīcas vizitāciju 1755. gada 30. augustā, sign. L.L.

13. Protesta raksts no Alten-Bokuma un Pētera Šitlera 1721. gada 29. augustā, sign. L. M.

14. Mācītājmājas inventārs 1739. gada 18. februārī, Sign, L. N.

15. Virsleitnanta fon Zakena raksts attiecībā uz baznīcu, 1728. g. 9. jūlijā, sign. L. O.

16. Līgums sakarā ar mācītājmājas celtniecību, 1748. gadā, sign. L. P.

17. Tiesas apliecinājums attiecībā uz fon Ellendorfa kunga nodevām no *Sillen* muižas baznīcai 1755. gadā, sign. L. R.

18. Deklarācija un protests no D. Šitlera kunga 1723. gadā, sign. L. S.

19. Pētera Šitlera kunga iesniegums karaliskajai apgabaltiesai 1723. gadā, sign. L.S.

20. (29) Līgums par baznīcas būvi ar fon Maidelu (*Maydel*), Pūnes dzimtskungu 1728. gada 9. jūlijā, Sign. L. T.

21. Atgādinājums Piltenes apgabaltiesai par Sasmakas, *Zunzen et Sillen* muižām, kā arī par Dundagu, rakstīts 1724. gada 26. jūnijā, sign. L. U.

22. Sainis, kurā Pūnes dzimtskunga fon Maidela rēķini un baznīcas ieņēmumi un izdevumi, sign. L. V.

Raksti, kas pievienoti Ārlavas baznīcas lādei laikā, kad te uzturējies Piltenes landrāts un Popes dzimtskungs Oto Ulrihs Ēvalds fon der Osten-Zakens

1. Dokuments, ko sastādījis un parakstījis augšminētais kungs [Osten-Zakens] ar fon Maidela kunga un mācītāja kunga parakstu.
2. Dokuments par baznīcas lādē trodošamies rakstiem, kas datēti Pūnē (*Puhnen*) 1775. g. 17. jūlijā
3. Piltenes apriņķa tiesas izdots mandāts par baznīcas vizitāciju
4. Ārlavas baznīcas inventārs, kas sastādīts 1728. gada 7. jūlijā, vizitācijas laikā
5. Landrāta fon Vīganta kvīts, Sasmaka, 1721. gada 3. janvārī
6. Rēķins par landrāta fon Zakena kunga baznīcai ziedoto naudu 1775. gada 17. jūlijā

Raksti, ko sastādījis baznīcas priekšnieks fon Lēbela kunga, dzimtkungs *Pobuschen*, par pilnvaru nodošanu M. E. fon Firksa kungam attiecībā uz Nogali no 1776. gada 22. augusta līdz 1777. gada 12. oktobrim

1. Raksts Ārlavas ķirspēlei attiecībā uz iemesliem, kāpēc landrāts fon Osten-Zakens turpmāk nevar būt par baznīcas priekšnieku, 1776. gada 14. augustā
 2. Ārlavai adresēts dokuments, ar kuru fon Lēbela kungs lūgts kļūt par baznīcas priekšnieku Nogalē
 3. Fon Lēbela kunga raksts Ārlavas baznīcai 1777. gada 5. maijā
 4. Ziņa Karaliskajai apriņķa tiesai par ķirspēles lēmumu attiecībā uz Sasmakas, *Zunzen et Sillen* muižām 1777. g. 14. maijā
 5. Lēmums par iepriekšminēto ziņojumu 1777. g. 30. maijā
 6. Sarakste un ziņojums par Ārlavas ķirspēles apvienošanu 1777. g. 22. septembrī
 7. Piltenes apriņķa tiesas mandāts baznīcas priekšniekam fon Lēbelam par baznīcas vizitāciju, 1777. gada 12. oktobrī
 8. Pateicības raksts par vizitatoru kungu iesniegto ziņojumu augstajai Apriņķa tiesai attiecībā uz vispārējo baznīcu vizitāciju, ko nolasijs fon Lēbela kungs 1777. gada 13. oktobrī
- Ārlavas mācītājmājas un tai piederošo ēku inventāra uzskaitē, sastādīta 1777. gada 16. oktobrī

I. Dzīvojamā ēka

1. Tā ir 15 asis gara un 7 asis un 2 pēdas plata» vēl samērā labā stāvoklī, no koka, ar diviem mūra skursteņiem un jumtu, kura 3/4 klātas ar salmiem un 1/4 – ar lubiņām

Iekšpuse

2. Ieejai mājā kalpo durvis no diviem spārniem, kas aprīkotas ar dzelzs atslēgu
3. Mājā ir logs no divām daļām un divas durvis, vienas - pa kreisi – uz dzīvojamo istabu, bet pa labi - uz ērģeļu istabu, abas tās aprīkotas ar dzelzs atslēgām / slēdzenēm
4. Dzīvojamā istabā atrodas krāsns no melniem podiņiem, 2 logi, katrs ar divām daļām četras durvis: vienas - uz blakus istabu, otras - uz pagrabu, trešās – uz ēdamtelpu un ceturtās - uz gala istabu. Trim durvīm ir dzelzs slēdzenes
5. Pirmajā istabā blakus dzīvojamai ir divi logi, katram divas daļas, krāsns no melniem podiņiem un divas durvis uz gala istabu
6. Otrajā istabā ir krāsns no melniem podiņiem, divi logi, katrs ar divām daļām, durvis ar dzelzs slēdzeni
7. Blakus istabā ir krāsns no krāsainiem podiņiem, logs un durvis uz ēdamistabu

8. Ēdamistabā nav krāsns, jo to apkurina no istabas krāsns, puslogs un durvis uz virtuvi ar dzelzs rokturi/kliņķi
9. Virtuvē ir 3 arkveida atvērumi, no kuriem tikai diviem ir durvis ar dzelzs rokturiem - uz ēdamistabu un uz alus bruvētavu
10. No alus darītavas vienas durvis ved uz pieliekamo, no kurienes sākas kāpnes uz *Handkammer*, un no turienes uz baznīcas (ģērb)kambari. Abām durvīm ir dzelzs rokturi un visās šajās telpās ir pa puslogam (neliels, vienrūts logs?)
11. Durvis uz pretējo istabu aprīkotas ar dzelzs slēdzeni un rokturi, melnu podiņu krāsni, trim logiem, katrs no divām daļām, un durvīm uz sētu. NB Mājas abos galos ir ērtības??/tualetes??

II. Ērberģis

1. Ērberģis ir 8 asis un 3 pēdas garš un 4 asis, 3 pēdas plats, pilnīgi sagruvušā stāvoklī, ar lubiņu jumtu
2. Ieejas durvīm ir dzelzs rokturis. Pie mājas durvīm ir mūrēts ..??*Rosch*?? ar diviem atvērumiem durvīm, aiz mūra?? ir savveida virtuves kambaris
3. Pa labi ved durvis ar rokturi, kas ved uz dzīvojamo istabu, kur atrodas krāsns, ir divi mazi logi un durvis ved uz
4. Diviem blakus kambariem, kuros ir pa vienam mazam logam
5. Pa kreisi ir durvis uz pretējo istabu, kas tāpat kā ēkas otrā galā ... ir ļoti sagruvušā stāvoklī.

III. Zirgu stallis un ratnīca

Ēka ir 14 asis un 3 pēdas gara un 4 asis plata, trīs nodalījumos. Vienā staļļa nodalījumi var izmitināt 12 zirgus, bet otrā - 10 zirgus. Ir 3 durvis ar dzelzs piekaramām atslēgām un krampīšiem, vienas durvis ved uz šķūni, no kura ņem sienu. Starp diviem zirgu staļļa nodalījumiem ir ratnīca, visas trīs telpas atrodas zem viena jumta. Viss ir ļoti sabrucis.

IV. Lopu kūts

Katrs kūts nodalījums ir kvadrāta (taisnstūra) formā, 15 asis, un 10 asis un 3 pēdas¹ te, pavisam ir 8 vietas/nodalījumi, ir viens sienu un viens ?? šķūnis, abiem ir durvis un dzelzs piekaramās atslēgas, āķi un krampīši, kā arī durvis uz stalli. Ir ļoti sliktā, pussabrukušā stāvoklī

V. Rija

Rija ir 12 asis un 2 pēdas gara, 4 asis un 3 pēdas plata, ar priekštelpu graudu glabātuvi un kurinātavu, kas aprīkotas ar durvīm. Visām durvīm ir dzelzs krampīši. Viss pussabrukušā stāvoklī.

VI. Klēts

Klēts ir 8 asis un 4 pēdas gara, 3 pēdas plata, sadalīta četros nodalījumos/telpās: graudiem, miltiem un vēl divi nodalījumi. Lielākās telpas (graudiem un miltiem) ir ar durvīm un dzelzs krampjiem, citām telpām ir piekaramās atslēgas. Pavisam sabrucis viss.

VII. Vārti

1. Vārtu atvēruma platums ir 4 asis un 2 pēdas liels, iebraucot ir lieli vārti ar diviem spārniem no dzelzs pārklājumu un labu dzelzs slēdzeni.
2. Uz abām pusēm - sānu spārni, katrs 4 asis garš un 1 pēdu plats, ka arī vārti ar dzelzs krampjiem un slēdzenēm.

3. Augšā ir siernīca, ap ko uzcelts dēļu žogs un uz 8 kolonām vai stabiem turas salmu jumts. Tas vēl labā stāvoklī un mācītājs Štobe (Stobbe) ilgās vilcināšanās dēļ bijis spiests uzcelt to pa daļai no saviem līdzekļiem.

VIII. Dārzi

1. Trīs sakņu dārzi apjotzi ar virvju žogiem
2. Viens jauns augļu dārzs aiz mācītājmājas, jo vecais bijis galīgi izputējis

IX. Pastorātam piederīgie zemnieki ir sekojoši:

- 1) Brēcu (*Bretz*) draudze/saime, kur saimnieks vārdā Lapiņš, viņa sieva Trone (Trīne), dēls Jānis, kas precējies ar Mariju. Bērni: Gothards – 15 gadus vecs, vecākā meita Līze 17 g.v., otra meita Trīne 13 g.v., trešā meita Babe, 4. - Margrēte, 5. - Gotlībe, 6. - Anne Līze. Otrā dēla Mārtiņa sieva ir Katrīne, trešais dēls Matīss, viņa sieva - Marija, dēls Juris, 17 g.v.
- 2) Dozes saime: saimnieks Kristo/aps ar sievu Margarēti; bērni: Erasts 4 g.v., Frīdrihs 2 g.v., Katarīne - 8 g.v., Babe – 1/4 g. v. Vēl te kalps Jakobs ar sievu Līzi un dēlu Kristiānu 15 g.v., kalpone Tīge -pieaugusi, saimnieka tēvs Miķelis ar sievu Līzi
- 3) Dozes vai Mēše (Meža?)-Anša saime: saimnieks Ansis ar sievu Katrīni un bērniem: 1) Gerts/a 26 g.v., 2) Lamberts ar sievu Edī un bērni Lībe un Līze, 3) Juris, 18 g.v., 4) Krišs 13 g.v., 5) Kristofs 6 g.v., Hindriks sieva, kuras puika aizbēdzis. Kalpone Tīge un viņas bērns Matīss 4 g.v., kalpone Līne.
- 4) Kules saime: Saimnieks Matīss ar sievu Margarētu, bērni: Jānis 15 g.v., Kristofs 13 g.v. Kalps Pēteris ar sievu Billi, dēls Jānis 8 g.v., kalpone Sofē un viņas bērni: Trīne 6 g.v., Līze 4 g.v., mēma. Kalps Kristofs un viņa sieva Babe.
- 5) Salme saime iemitinājusies pretī krogam pie baznīcas. Saimnieks -Pāvils, saimiece --, kalpone Marija.
- 6) Mācītājmājā ir kalps Jānis.

Klajumos/līdumos dzīvojošie (bezpajumtnieki?)

1. Tīsa Matīsa līdumā strādā Meše Ansis
2. Ķestera tīrumos strādā Kūle
3. Smeķe Sāte strādā pļavās

Klaušas

Trīs saimniekiem jāstrādā viena nedēļa ar zirgiem un otra nedēļa – bez (ar rokām). Vienam saimniekam, t.i. Dozem vai Meše Ansim ir lielākas klaušas

Pastorāta lauki/tīrumi

Pirmais lauks pie Kūlen(es) apm. 24 pūru sējumiem

Otrais lauks pie Brices apm 22 pūriem

Trešais pie Dozes Kristofa ar dārzu apm 20 pūriem

Siena pļavas

Divas pļavas Pureinē (*Purreien*)

Viena pļava Ekē

Viena pļava Garaļā Dangā

- „ Krupē
- „ Platumā
- „ Garā Zīlē
- „ Valku Pļavā

(3 l) Ar šo baznīcas vizitācija Ārlavā ar Dieva svētību ir laimīgi pabeigta un noslēgta, 1777. gada 18. oktobrī apzīmogota un publicēta/nolasīta visai ķirspēlei.

Par laimīgām beigām, tik svētīgiem šī darba mērķiem mēs slavējam Visvarenā labestību un pazemīgi lūdzam viņam, lai šī darba rezultāti aizvien vestu šo draudzi uz labu, lūdzam tam viņa svētību. Āmen.

Ārlavas pastorātā 1777. gada 18. oktobrī

[Paraksti]: Oto Ulrihs Ēvalds fon Zakens

landrāts

Johans Georgs Bitners

Slokas mācītājs,

Superintendanta vietas izpildītājs

Johans Kristofs Haudrihs

Piltenes apriņķa baznīcas vizitators

Ābrahams Georgs Mītelports

mācītājs *Neuhausen*

(34) Tā kā es, apakšā parakstījies, baznīcas vizitācijas laikā attiecībā uz strīdīgo jautājumu risinājumiem esmu apmierināts, tad savu piekrišanu apstiprinu ar parakstu

Ārlavā, 1777. gada 17. oktobrī

Ernst Friedrich Sass / Ernsts Frīdrihs Zass

(33) Tā kā mēs, apakšā parakstījušies, apstiprinām ar parakstiem

Ārlavā, 1777. gada 17. oktobrī

Hermann Ulrich von Blomberg / Hermanis Ulrihs fon Blombergs

Ernsts Frīdrihs Zass